

زادگاه خود در انگلستان بازگشت و یک سال بعد در نوزدهم مه ۱۹۲۶ بر اثر اسهال شریان اکلیلی قلب درگذشت وی را در گورستان مسلمانان در شهر بروک وود (Brookwood) به خاک سپردند

منابع

- 1- «مفاهیم فقهیه» (مؤلف: مراد و داتر) معارف اسلامی، لاهور: انتشارات مکتب، ۱۳۹۰، ص ۶۲-۶۳
- 2- Shellbear, W.G. "Can a Muslim translate the Koran?" in The Muslim World, vol. 21, no. 2, April 1931, pp. 287-303.
- 3- Bosworth, C.E. "Pickthall" in Encyclopaedia of Islam, new ed., 1993, vol. VIII, pp. 305-306.
- 4- Pickthall, Mohammad Marmaduke, The Meaning of the Glorious Koran: An Explanatory Translation.
- 5- Pickthall, Mohammad Marmaduke, Cultural side of Islam, 2nd ed., New Delhi: Kitab Bhawan, 1981.
- 6- Clark, Peter; Marmaduke Pickthall, British Muslim, London: Quartet Books, 1986.

پی نوشت ها:

- 1- به رغم شهرت اندک ترجمه قرآن وی این ترجمه از قوت و اعتبار خوبی برخوردار است درباره این مترجم بنگرید به مقاله زیر در پایگاه معارف دین و پرستش میرزا الهاد
- Sajida S. Atvi: "Lalibak, Muhammad 'Abd' in The Encyclopedia of Religion, ed. by Mircea Eliade, New York: Macmillan, 1987, vol. 8, p.423.
- J.D. Pearson, "Bibliography of translations of the Qur'an into 2. European Languages", in Arabic Literature to the End of the Umayyad Period, Cambridge University Press, 1983, pp. 507-510.
- Ulasanoglu, Ekmeleddin. World Bibliography of Translations of 3. the Meanings of the Holy Qur'an: Printed Translation 1515-1980. Istanbul, Research Centre for Islamic History, Art and Culture, 1986, pp. 97-102
- ۲- در میان ترجمه‌های مسلمانان معاصر، کار م. شاکر که به ترجمه‌های ششمی نامبردار شده است. صیقلی‌ترین و بازنویسی از ترجمه مولانا محمد علی لاهوری است. شهادت این دو ترجمه به اندازه‌ای است که جای هیچ‌کس در امر اقتباس باقی نمی‌گذارد. تنها شاید ضرورت از این اثر، کار خود شاکر باشد که این نکته لازم است که علاوه بر چند نسبت ترجمه شاکر در اختلافات اصرار بر (تجه) بخش سی از آن با ویرایش آقایان جعفر خلیلی عراقی و مهدی گلشنی در اختلافات سازمان تبلیغات اسلامی (تهران) به چاپ رسیده است برای معرفی این ویرایش بنگرید به مقاله‌های خرمشاهی.
- ۳- ترجمه انگلیسی جدید از قرآن مجید در بیست و سه سال اول، نشر آ، تابستان ۱۳۷۳، ص ۱۰۸-۱۱۲.
5. English Iqbal Hussain Ansari. Corrections of Errors in Pickthall's Translation of the Glorious Quran, the Scripture Whereof There is no Doubt. Karachi: The Author, 1991.
- ۶- اقبال حسین اصراری یا بررسی تمام ترجمه پیکتال، ۲۴۸ غلط یا خطای فاحش به این ترجمه قرآن نسبت داده است. به نظر قدرتمند تنها شمار اندکی از این همه را می‌توان غلط یا اشتباه فاحش دانست که مهم‌ترین آنها تفاوت نگاشت پیکتال میان لا (حرف تنبیه) و لا (همزه) است. همان‌طور که لای (تایفه) دو آیت نخستین سوره بقره است. برای تفصیل بنگرید به:
- Kidwai, A.R. "Islamic thought and sources" in Muslim World Book Review, vol. 13, no. 1 (1992) p. 15.
- ۶- در میان مطبوعات فارسی تنها یک مقاله در معرفی و تحسین ترجمه قرآن پیکتال نگاشته شده است: محمد حسین روحانی، همان‌جا که در زیر می‌آوریم: معرفی ترجمه انگلیسی قرآن کریم، مجله‌های مکتب، در پهنه، سال اول، ش ۲، پاییز ۱۳۷۳، ص ۱۱۲-۱۱۳.
- MM, Pickthall, Cultural Side of Islam, Madras: Committee of 7. Muslims in Madras, 1927.

فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی

فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی، به نوشته شاکر، از نوعی فرهنگ لغوی است که در معرفی مباحثی از جمله فلسفه، ادبیات، تاریخ و عقاید اسلامی، دیدگاه‌های مختلف و تفکر و اندیشه‌های اسلامی را در بر می‌گیرد. این کتاب به گونه‌ای نوشته شده است که برای کسانی که به دنبال آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات عرفان اسلامی هستند، مناسب است. در این کتاب، به بررسی و توضیح مفاهیم و اصطلاحات عرفان اسلامی پرداخته شده است. این کتاب به گونه‌ای نوشته شده است که برای کسانی که به دنبال آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات عرفان اسلامی هستند، مناسب است. در این کتاب، به بررسی و توضیح مفاهیم و اصطلاحات عرفان اسلامی پرداخته شده است.

بدون اصطلاح

مروری بر کتاب «فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی»

اینکه نویسنده در منابع و جزیج بودن آنها و نبود نگرشی انتقادی به منابع ترجمه، سبب شده هر واژه و معنایی که در آن کتاب آمده و هر معنایی که هر مترجمی برگزیده، در این فرهنگ نیز زود باید از بس روی این کتاب فریاد نویسی به مفهوم مترادف کلمه نیست و بیشتر فهرست واژگان است. دوم اینکه نگاهی به فهرست منابع کتاب و سپس واژگان گردانده، گواهی می‌دهد که پدیدآورندگان این فرهنگ چندان از مستند عرفانی-فقهی-تاریخی و بهیچ وجه برای تدوین این فرهنگ بهره نکرده‌اند. بسیاری از اصطلاحاتی که در شاخه‌های گوناگون معارف اسلامی به کار می‌روند در این کتاب صیقلی یا بهبودی برابر دارد و آگاهی از سنت و بافتاری آن دو دین جزوای انگلیسی برای یافتن برابرهای انگلیسی برای اصطلاحات اسلامی ضروری است. این مشکل که از مشکل پیش گفته برآمده، موجب شده است بسیاری از معادل‌ها دقیق یا درست نباشند و برای «اهل اصطلاح» انگلیسی‌زبان بی‌معنا یا ناآشنا به چشم آیند. این فرهنگ حتی نظر شکل فرهنگ نویسی بر فاعله و آشفته‌نشدن تپه‌لقبایی مداخل‌ها در بسیاری موارد در عایت نشدن یک مداخل چندین بار تکرار شده، برای مشتقات یک کلمه معادل‌های متفاوت پیشنهاد شده، در بسیاری موارد به جای معادل گذاری واژه‌ها عبارتی تصریح شده و برای این معادل بخش فارسی انگلیسی و انگلیسی فارسی هملگی نیست. برای نمونه، برای کلمه «حرام» هر واژه‌نامه فارسی انگلیسی آمده است: Juridically forbidden, unlawful, جافته illicit یا بنده در عوض هر واژه‌نامه انگلیسی «فارسی» illicit به «نامشروع» معنا شده است. با در همین واژه‌نامه اصطلاح جدمش تاخت Taboo آمده و معادل «محرمانه» در برابر آن نهاده شده است. در حالی که معرمانه یا نام‌ها فرق دارند و افزون بر این، در اصطلاح عرفانی یا به طور کلی اسلامی، محرمانه همان حریم‌ها هستند. نمونه دیگر «فلس لومه» یا واژگان نزدیک به آن مانند «فلس خار» است. جدا از اینکه معادل‌ها بیشتر به صورت عبارات آمده‌اند به صورت ترکیب و اصطلاح (Soul who blames برای نفس لومه) به جای Blaming soul که در بخش فارسی و انگلیسی اشتگی فرانسوی در مداخل‌های مربوط به آنها دیده می‌شود. بخش عمده دیگر مشکلات این فرهنگ به بیرون‌مانه آن نیز می‌گردد. برای بسیاری واژه‌ها که در انگلیسی معادل‌های شناخته‌شده و رایج وجود دارند پدید آورندگان فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی دست به چیل اصطلاح زدند.

برای نمونه برخی «اشتراک لفظی» به معنای واژه‌ای که دو یا چند معنای متفاوت دارد (مانند شریک در فارسی) - تعبیر شریک Sharing in expression آمده در حالی که معادل Homograph در انگلیسی به همین معناست. این اصطلاح پیش از اینکه عرفانی باشد دستورالعملی برای واژه‌های «عالم» و «ملکوت» و فرجه‌های ساخته‌شده از آنها در این فرهنگ بر مبنای بسیاری هسته مثلا در حالی که در موارد چندی برای «ملکوت» Kingdom نهاده شده در برابر «عالم» که متضاد عالم ملکوت است. World of kingdom آمده است. در پارهای موارد بی‌دقتی دستوری در برگردان اصطلاحات به چشم می‌خورد. «نزدیکی» nearness of obligatory works آمده که باید به جای آن از حرف اضافه by استفاده شود. فرقی که از راه فرضی حاصل می‌شود (تعبیر obligatory works برای فرضی هم خوب اصطلاحی نیست). در بسیاری از موارد واژه‌های بدون توجه به کاربرد عرفانی آن معنا شده است. برای نمونه هر پار دلیل «argument, proof, reason» آمده، در حالی که در عرفان دلیل به معنای راهنما و هدایت‌دهنده است. در اصطلاح عرفانی به معنای اشاره نهر هست. در معنای «دلالت» تنها معنای منطقی آن denotation آمده که برای بیان مفهوم عرفانی آن دلالت حیرت‌کننده به راه نجات حافظ‌نار است. به توجیهی به جایگزین کسرتده معنای هر کلمه از مشکلات دیگر این فرهنگ است. برای نمونه در برابر «شکل» تنها «Semblance» آمده و مثلا Form حبری نیست. فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی، با نفعی گرفتن اصول فرهنگ نویسی و ضرورت چهرگی نویسندگان بر زبان اصطلاحی انگلیسی داشته چندینی در میان فرهنگ‌های فارسی به دست می‌آورد. کمتر صفحه‌ای از این فرهنگ هست که پر است از خطای دستوری و معنایی باشد یا ناهماهنگی‌های فرهنگ نویسی در آن دیده شده باشد. حاصل کار نویسنده گمان و ویراستار در این کتاب، فرهنگی است که به دست‌آور توان آن را از یک کار دشواری فراتر ندانست. این فرهنگ تنها چندان به کار مترجمان انگلیسی متون دینی در خارج از ایران می‌آید بلکه نیاز بیرون کشور را در این زمینه نیز بر نمی‌آورد و از آسختگی و ناسلمتی ترجمه‌ها نمی‌کاهد. فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی چند بدخست مجموعه فرهنگ اصطلاحات علوم و معارف اسلامی است. چند دوم این مجموعه ویژه فلسفه و کلام اسلامی است.